

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CVII. Tractatur materia relationis peritorum juxta terminos præcedentis decisionis, & concordatur textus in l. Mæuius 53. §. finali, ff. famil. ercisc. cum textu in l. fin. §. præterea, C. de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

Minus refert quod emptor non possit impugnare relationem, vel quia illam acceptavit, vel quia in instrumento venditionis fuit promissum etiam cum iuramento ei stare. Acceptatio namque non subsistit in facto, sed potius apparet de contradictione ex præcedenti protestatione, & subsequenti appellatione. † Solutio autem pretii in executionem dictæ relationis non obstat, tanquam coacta ob antecedentem relationem mandati, & rescriptum Signaturæ cum dicta clausula, non retardata executione, etiam quod solutio fuisset facta sine alia protestatione: Barbof. de clausulis, clausul. 160. num. 11. cum seqq. Rot. in Aversana Pensionis, coram bon. mem. Pirovano, apud Post. de manuten. decis. 202. num. 9. & seqq. † Pactum verò juratum non refragatur, attento quod de jure habet tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum. Bero. conf. 22. num. 68. vol. 2. Aldobrand. conf. 77. numero 29. Valasc. in prax. collat. cap. 39. num. 12. & seq. Azaved. in comment. jur. lib. 4. tit. 21. num. 61. & n. 229. cum plurib. seqq. Mastrill. decis. 90. numero 8. & seq. Joseph. Ludov. decis. Lucen. 27. numero 1. cum plur. seqq. & num. 18. Rot. apud bon. mem. Duran. decis. 200. num. 19. & 20. & 26. Ultra quod hodie non impugnatur relatio data in quantitate fructuum & reddituum, sed petitur eandem relationem declarari, & perfici in eo quod Vanninus omisit, & exprimere debebat tam ex dispositione juris, quam ex mente contrahentium, cui propterea non contravenitur, sed imò illa per declarationem huiusmodi impletur, & plenariæ executioni, ut par est, demandatur.

Denique non relevat quod dicatur D. Facolnerium ab emptore electum, dedisse relationem consimilem in confuso: Quia præter quod electio illius legitur facta à venditoribus; responderetur, quod attendi debet, non quod ipse fecit, sed illud, quod de jure facere debebat: l. nemo, C. de sent. & interlocut. Cravet. conf. 320. numero 5. Barbof. axiom. 93. num. 16.

34 Et ita utraque, &c.

CAPUT CVII.

Tractatur materia relationis peritorum juxta terminos præcedentis decisionis. Et concordatur text. in l. Marcius § 3. §. final. ff. famil. ercisc. cum text. in l. final. §. præterea, C. de jur. dot. Quando videlicet æstimatio alicujus rei fieri debeat respectu singulorum corporum sub toto universali comprehensorum: Tribus Peritis per partes nominatis discordantibus, quid agendum sit? Et quomodo venditio pretio per eos æstimando sit nulla? Si tamen non in pretio, sed in liquidatione alicujus qualitatibus discordes fuerint, deveniendum esse ad nominationem novam.

SUMMARIUM.

1. Æstimatio in judicio familis erciscunda fieri debet in cumulo, & non per partes.
2. Bona pluris æstimantur unita, quam separatim.

3. Dum agitur de rescissione ex capite lesionis, bona æstimanda sunt tanquam unita.
4. Alia est æstimatio dimidia respectu dimidiæ, quam totius respectu totius.
5. Proponitur regula in contrarium, quod scilicet singula corpora singulariter æstimanda sunt.
6. Prima regula locum habet, quando agitur de rebus que non patiuntur commodam separationem à suo toto; tunc enim æstimari debent tanquam unita.
7. Idem dicendum, quando agitur de aliquo jure universali, veluti de hereditate, tunc enim æstimatio in universum fieri debet.
8. Similiter æstimatio in universum fieri debet, si agatur de unico fundo indivisibili; cum si de diversis prædiis sitis in diversis locis.
9. Quamvis bona æstimentur tanquam unita, hoc tamen non impedit quominus alia corporum particularium fiat æstimatio.
10. Explicatur text. in l. Marcius § 3. §. final. ff. famil. ercisc. & conciliatur cum l. fin. §. præterea, de jur. dot.
11. Æstimatores non possunt cognoscere de pretio universali, quando de eo facta fuit conventio specialis inter partes.
12. Quando agitur de restitutione fundi dotalis, admittitur æstimatio bonorum in particulari propter interesse mariti.
13. Quando res aliqua particulari ex toto universali covincitur, fieri debet æstimatio rei particularis.
14. Quoties partium interest, æstimatio particularium rerum fieri debet.
15. Vbi plures sunt venditiones, plures sunt etiam æstimationes.
16. Arbitrarius ad duo nominatus nullius prædicti, si per uno duntaxat processerit, & alius requiritur.
17. Plures sunt venditiones, si habuit fuerit respectu ad fructus singulorum prædictorum; tunc fieri debent æstimationes.
18. Generalitas adjecta speciali designatione tractu, censetur tantum apposita majori rationis gratia.
19. Tribus Peritis facientibus singulis discrepationem, nulla illarum est habenda ratio, te plurimum DD.
20. Si non pretium, sed aliqua alia liquidatio fuerit Peritis, deveniendum est ad electionem à partibus, vel à Iudice eligendam.
21. Iudici licitum est interrogare Peritos à parte electos.
22. Iudicem teneri peritos examinare, aliam relationem non subsistere; aliqui DD. opinantur.
23. Iudex potest peritos si velit examinare.
24. Iudex potest æstimationes peritorum corrigere, si de illarum veritate aliunde inquirere.
25. Nec iuramentum, nec clausula generalis sunt impedire recursum ad arbitrium viri.
26. Etiam post didicta testificata, immò & in causa appellationis peti potest correctio relationis periti.

Supposito facto, & bene ad longum exposto in Decisione, cujus revisio petitur, facta in causa Sabinenfium Status Montis Libretti de anno 1710.

cursu 16. Junii, anni præsentis 1652. per Illustrissimum & Reverendissimum Dominum DUNOZET Rot. Rom. Decanum, Dominum & Patronum meum singularem, cum ex benignitate Rotæ ad illius revisionem procederetur, jussus ut meam in medium asserrem sententiam, scripsi non esse recedendum à decisio; quinimò decisionem illam tanquam sanctissimam & æquissimam, omnino confirmandam esse.

Duo siquidem sunt Decisionis illius capita, summa cum ratione definita: quorum alterum determinat relationem factam per Peritos, seu Æstimatores, ad liquidandos fructus bonorum venditorum deputatos, absque designatione æstimationis & valoris fructuum, & reddituum Castorum, & Tenuræ jurisdictionalis, per Dominos de Urfinis Domino quondam Barberino Urbis præfecto venditorum, & in instrumento venditionis specificatorum, subsistere non posse, sed singula corpora æstimanda, & redditus uniuscujusque corporis declaranda esse.

Altero verò capite deciditur, tertium æstimatorem cogendum esse officio Iudicis, vel ad instantiam emptoris, ad declarandum singulariter æstimationem reddituum cujuscumque corporis venditi, ut ex eo consticiatur summa universalis pretii, & valoris bonorum venditorum.

1 Primi capitis difficultas præcipua consistere videtur in explicatione, & intellectu regulæ generalisquam DD. colligunt ex *l. Mevius* 13. §. final. ff. famil. erciscund. ubi aperte dicitur, quod cum de familiæ erciscundæ, vel communi dividundo iudicio agitur, universæ res æstimari debent, non singularum rerum partes: † quia, ut ibi dicitur in gloss. final. major sit æstimatio partis dimidiæ, re tota æstimata, quam si per se separata pars dimidia æstimaretur, ut in *leg. 1. Cod. communi divid.* & ibid. Glossa in verbo, parte pretii: & communiter DD.

3 Unde quando agitur de æstimando valore rei venditæ, non per partes, sed in totum æstimationem faciendam esse, dum de contractus rescissione agitur, tradit Pinell. in *leg. 2. Cod. de rescind. vendit. part. 3. numero 36.* † quia alia est æstimatione dimidiæ, respectu dimidiæ, quam totius respectu totius: Bartol. in *l. uxorem 39. §. agri plagam, ff. de legat. 3. Felin. in cap. cum causam 42. num. 2. versic. item adde quod quando, de testibus* ubi loquitur de æstimatione partis alicui præstanda: Bald. in *dicta l. 1. numero 3.* Salicet, num. 4. *Cod. comm. divid.* Jaf. in *l. 1. §. si heres ff. ad SC. Trebellian. Rebus, l. unica, Cod. de sentent. qua pro eo quod interest proferunt, num. 495. Roland. consil. 71. num. 16. & 17. vol. 3. Oldrad. consil. 235. num. 2. Sord. decis. 155. num. 5. Buratt. decis. 538. num. 6. Afen. de exequut. §. 7. num. 183. fol. mihi 216. Mangil. de subhastat. 9. 17. num. 3. Post. in *cod. tract. inspect. 28. num. 23. & inspect. 60. num. 46.**

4 vendit. part. 3. numero 36. † quia alia est æstimatione dimidiæ, respectu dimidiæ, quam totius respectu totius: Bartol. in *l. uxorem 39. §. agri plagam, ff. de legat. 3. Felin. in cap. cum causam 42. num. 2. versic. item adde quod quando, de testibus* ubi loquitur de æstimatione partis alicui præstanda: Bald. in *dicta l. 1. numero 3.* Salicet, num. 4. *Cod. comm. divid.* Jaf. in *l. 1. §. si heres ff. ad SC. Trebellian. Rebus, l. unica, Cod. de sentent. qua pro eo quod interest proferunt, num. 495. Roland. consil. 71. num. 16. & 17. vol. 3. Oldrad. consil. 235. num. 2. Sord. decis. 155. num. 5. Buratt. decis. 538. num. 6. Afen. de exequut. §. 7. num. 183. fol. mihi 216. Mangil. de subhastat. 9. 17. num. 3. Post. in *cod. tract. inspect. 28. num. 23. & inspect. 60. num. 46.**

5 Verum adversus regulam illam generalem opponitur alia etiam generalis regula, petita ex *l. finali, §. præterea, Cod. de jur. dot.* ubi nominatim dicitur æstimationem sic intelligendam esse, ut pro singulis speciebus, vel pro unoquoque genere specierum fiat, non expectata post singulas æstimationes una condonatione totius calculi; quia hoc satis scrupulosum, & per nimiam subtilitatem perniciosum est: ubi Glossa in verbo, coadunationem, hanc reddit rationem, quod una res iuste alia injuste æstimaretur, & sic non fieret omnium æstimatio: quam quidem regulam ibi sequuntur Cyn. numero 1. in *Sanlegerii quæst. & resol. civil. Tom. II. P. II.*

secundo notabili, Salicet, numero 9. in 3. notabili, & omnes ferè alii DD. qui ad illam leg. scripserunt.

Pro resolutione harum difficultatum, & conciliatione dictarum regularum generalium, sequentia consideranda sunt.

Et primò quidem, quod licet bonorum æstimatio fieri debeat uti unitorum & conjunctorum cum suo toto, quando agitur de æstimatione alicujus rei conjunctæ, & à suo toto non separatæ, ea ratione, quia res unita plus valet, quam separata, veluti quando agitur de re quæ commodam non patitur divisionem, ut per Cyn. in *dict. l. 1. C. commun. dividund. vers. secundo quæro*: & Odofred. in *dict. l. Mevius, §. final.*

Vel quando agitur de aliquo jure universali in universon æstimando, verbi gratia de hereditate; quo casu singulæ res per se non considerantur, sed omnia simul: *l. in modicis 24. ff. de contrabend. empt. leg. 1. Cod. de evictio. Cyriac. controuers. 222. numero 69.*

Vel quando agitur de unico feudo indivisibili, & ejus partes non fuerint in instrumento specificè designatæ, prout ita decisum fuit in Senatu Parisiensi, ut testatur Autumn. in *dict. l. Mevius, in notis marginalib. fol. mihi 227.* & refert Mornac. in *notis ad eandem leg.* qui asserit ita fuisse judicatum mense Aprilis 1603. nisi tamen ageretur de pluribus rebus venditis, sitis in diversarum Parochiarum latifundiis: quia dum dicit æstimationem unius fundi, non divis singularum rerum pretiis, mensuris, atque modis, unico pretio faciendam esse, innuit aliud esse dicendum, si ad cujuslibet partis designatæ redditus & utilitates singulariter respectus habitus fuisset.

Tamen non ex eo extinguitur singularum partium æstimatio specialis, nec altera æstimatio alteram impedire debet: licet enim bona æstimentur tanquam unita, alia magis specifica requiritur singularum rerum æstimatio & designatio, & nominatim in terminis *dict. l. Mevius*, dum agitur de rerum communium divisione, aut iudicium familiæ erciscundæ intentatur, licet verum sit, æstimationem debere fieri bonorum tanquam unitorum; non tamen excluditur particularis bonorum æstimatio, immò illa necessariò præsupponitur, cum sine ea arbitrer familiæ erciscundæ non posset ad bonorum singulorum divisionem & adjudicationem procedere, absque magno injustitiæ & inæqualitatis periculo, ut bene advertit Natt. *conf. 480. n. 4.* dicens hoc casu æstimationem fundi non debere fieri secundum mensuram & quantitatem jugerum, sed secundum qualitatem & bonitatem singulorum corporum, seu jugerum, quando fundus dividi debet.

Et hoc est, quod voluit Cujac. in *notis ad dictam l. Mevius, lib. 2. commentar. Salvii Iuliani ad Vrsinum Ferocem, tom. 1. suor. oper. column. mihi 2340.* dicens in iudiciis familiæ erciscundæ, & communi dividundo, æstimandas esse res universas, puta hereditatem universam, vel totum prædium; deinde tamen ad partium rationem perveniri, ut non possit verè pars ulla æstimari, nisi tota re æstimata, tota re judicata: Ex quibus apparet voluisse Cujacium, particularem etiam rerum æstimationem faciendam esse habito respectu ad totale pretium.

Quod confirmatur ex traditis per Angel. in *dict. l. fin. §. præterea, numero 2. Cod. de jur. dot.* ubi bene distinguit, quod aut agitur de una re æstimanda, aut de pluribus: si de pluribus, quælibet res separatim

16 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

ratim & distincte æstimari debet; cum autem est una, licet debeat æstimatio partis, non debet æstimari pars, sed tota, & tunc descenditur ad æstimationem partis: & hoc modo intelligit dictam leg. *Marius*, & se ita sæpius practicasse testatur.

11. Æstimatio generalis, & respectu totius corporis Status venditi, non spectabat ad æstimatores à partibus electos; quia pretium totius status jam stabilitum erat inter partes ad rationem circiter quadragessimæ quartæ, videlicet centum scutorum pro quibuslibet duobus scutis, & partis quartæ unius scuti fructuum & reddituum dictorum bonorum. Si enim partes contrahentes non habuissent respectum ad bona vendita tanquam unita, & tanquam existentia de insigni & maximo feudo, illa æstimassent ad rationem vigesimæ ad summum, prout in similibus causis fieri solet, sed cum æstimaverint ad rationem quadragessimæ quartæ, sine dubio respectum habuerunt ad unionem & conjunctionem bonorum, & castroium insignium; & ideo stabilito inter partes certo pretio (juxta relationem ad redditus liquidandos) Periti pro liquidatione deputati non poterant, nec debebant habere respectum ad illam unionem bonorum, & ad pretium universale, quod non dependebat ab illorum cognitione, cum jam fuisset à partibus conventum & determinatum; sed solum ad illorum munus spectabat procedere ad determinationem & designationem quantitatis reddituum, quantum ex singulis corporibus sex Castroium unius Tenutæ distinctorum & separatorum, & per suos & diversos confines territoriales sive jurisdictionales in instrumento venditionis particulariter specificatorum percipi posset.

12. Et non solum in casu dictæ l. *Marius*, deveniri debet ad particularem rerum æstimationem, sed in multis etiam casibus, in quibus de partium interesse agitur; adeo ut rectè Glusian. in tractat. de pret. & æstimat. lib. 1. cap. 5. in princ. non simpliciter totam rem æstimandam dixerit, sed sæpe totum fundum æstimari debere, quia aliter commodè æstimatio fieri non potest.

Exemplum peti potest ex dicta l. final. §. *præterea*, Cod. de jur. dot. ubi æstimatio partialis sufficit, non tam ex eo quod ibi agitur de diversis, & separatis corporibus in dote datis, sed ex eo quod si expectaretur totalis æstimatio, fieret præjudicium marito, qui onera matrimonii sustineret; & tamen cogeretur differre petitionem fructuum usque ad completam totalem æstimationem, quæ variis ex causis longiores moras pati posset, ut explicat Cujac. in dict. l. finali, §. *præterea*, Cod. de jur. dot. in 3. ejus operum tomo, colum. mihi 495. Quæ particularis æstimatio admittitur etiam si agatur de dote, quæ dicitur quid universale ex Bartolo, quem DD. communiter sequuntur in rubric. ff. sol. matrimon. ne marito fiat præjudicium quoad fructus dotis, ut etiam notat Odofred. in dicto §. *præterea*.

13. Similiter quando pars etiam indivisa alicujus rei particularis evincitur, debet fieri partis illius evictæ æstimatio specifica, ut videatur cujus bonitatis, qualitatis, & valoris esset pars evicta, ad hoc, ut dignosci possit quantum interfit emptoris, partem illam fuisse evictam: ut est casus in leg. 1. ff. de eviction. & habetur in leg. qui solidum 80. §. 1. ff. de legat. 2. Alexand. conf. 117. numero 6. vol. 7. Mangil. de eviction. quest. 165. numero 25.

Eadem ratione, cum diversa corpora venduntur, & singula suum habent pretium, solum evictæ valor æstimandus est, nec aliorum corporum in eodem contractu venditorum habenda est ratio: leg. cum plures fundi 72. ff. de eviction. quia tunc plures venditiones esse videntur: Mangil. de evictionib. dicta quest. 165. num. 4. Anger. in consuetud. Britann. artic. 295. numero 2. & 3. ubi etiam singulorum corporum æstimationem in casu adhibendam ostendit, quia partium interitus illam sic fieri.

Hec omnia casui proposito applicantur. Tum quia multum intererat Domini emptoris, sequatam cujuslibet corporis fructuum & reddituum æstimationem fieri, propter rationes optime in Decisione consideratas, versio. Interesse autem emptoris, (quas hic repetere superfluum foret) numero 8. in prima Decisione supra inserta in cap. precedenti.

Tum etiam, quia sive agatur de toto indiviso sive diviso, in casum evictionis alicujus corporis particularis, interesse emptori refarcendum esse non respectu valoris & æstimationis generalis, sed respectu rei evictæ, ut mox ostensum fuit; de qua necesse erat, ut constaret de liquidatione fructuum & reddituum cujuslibet partis, ne in casum future evictionis, difficilis, aut etiam impossibilis esset illius privatio.

Tum & denique, quia in contractu venditionis descripta fuerunt singulariter corpora vendita consentientia in sex castris, & una Tenutæ jurisdictionali, cum suis confinibus & territorijs, sex jurisdictionibus, adeo ut dicantur petiti evictæ venditiones, cum pretium contractum fuerit, ad proportionem reddituum & proventuum cujuslibet Castri; quod casu dicuntur plures venditiones, & per consequens plures æstimationes requiruntur, l. cum ejusdem 34. l. si plura municipia 16. ff. de edil. edict. dicta l. cum plures 72. ff. de eviction. & notat Bald. in dicta l. final. §. *præterea*, numero 11. Cod. de jur. dot. Ubi quod si in venditione plures res continentur, & habent sua pretia distincta, quælibet res censetur per se, & petenda: si plures essent contractus: & sic respondetur si duorum 43. §. videamus, ff. de action. empt. ubi habeat quando unicum erat pretium. Quod idem Bald. docet in dicta l. cum ejusdem, ff. de edil. edict. & fortius explicat Asin. in tract. de evict. §. 7. cap. 221. per tot. Cyriac. controvers. 92. Mantice. de tacit. convent. lib. 2. tit. 3. numero 1. & seqq.

Quod autem in contractu venditionis, de quo agitur, singulis Castris & corporibus suum fuerit pretium, licet habito respectu ad pretia sui totius unitas & conjunctas, patet ex eo quod non solum facta fuit mentio fructuum & reddituum totius Status venditi, sed etiam bonorum particulariter in contractu designatorum, & conventum fuit, quod pretium venditionis haberetur ad rationem scutorum centum pro quolibet scutis duobus, & uno quarto alterius Status, & bonorum venditorum; & partes contrahentes convenerunt quod fructus & redditus præfati æstimarentur per Peritos in contractu determinatos; ita ut commissio data fuerit Peritis non solum æstimandi fructus totius Status, sed etiam singulorum bonorum venditorum. Ex quo patet quod non solum Periti tenebantur æstimare fructus dicti Status in cumulo, sed etiam bonorum venditorum.

venditorum; cum copulativa dictio *Et*, requirat concursum omnium sub illa comprehensum: *l. si heredi plures, ff. de condit. & demonstrat. cum similib.*

16 & si arbitri electus ad duo adimplenda, nulliter referre dicatur, si unum adimpleverit, & aliud dereliquerit: *l. qualiter 19. §. dicere, & l. non distingue-mus 32. in fine, ff. de recept. arbitr. Barat. decis. 14. num. 18.*

Sed etiam tenebantur singulariter referre super valore fructuum bonorum venditorum; ex eo quod pretium non fuit constitutum inter partes, habita ratione ad singula jugera, quo casu non haberetur ratio utrum una pars alia esset fertilior; sed illud fuit concordatum habita ratione ad fructus prædiorum, seu bonorum venditorum, & sic prædia

17 fertiliora pluris æstimari debebant: & per consequens non debebat haberi ratio bonorum in cumulo, sed diversorum corporum in specie, prout ex quolibet ipsorum ubiores vel minores fructus percipiebantur: ut probatur ex traditis per Socin. senior. in *l. si ex toto, §. si ita, ff. de legat. 1. numero 2.* ubi dicit quod si in venditione statutum fuerit pretium pro singulis ponderibus, non ita, sed plures sunt venditiones, & tot venditiones quot sunt pondera: idemque ante eum voluit Franc. Aretin. in dicto *§. si ita, num. 6.* ubi dicit quod si vendatur certa quantitas ad pondus, pretio ad singula pondera constituto, tunc cum pretium sit distributum per pondera, tot erunt venditiones, quot pondera: ergo eadem ratione, in casu de quo agitur, quot sunt fructus & redditus singulorum prædiorum, tot sunt venditiones: sequitur Sord. consil. 101. num. 38. idem tradit Aretin. consil. 11. num. 8. Gabriel consil. 44. num. 49. lib. 2.

18 Neque obstat, quod post factam dinumerationem & designationem bonorum & castorum, adjectæ fuerint clausulæ generales, nempe quod vendita fuerint omnia Palatia, domus, molendina, furni, &c. omnesque alii redditus, proventus, & emolumenta, &c. Quia cum pretium constitutum fuerit tam pro singulis mensuris granorum redditualium, quam pro singulis scutis fructuum ex bonis designatis provenientium, generalis illa coactio non nocet specificationi in eodem contractu præcedenti, sed dicitur tantum facta majoris declarationis gratia: dicta *l. si plura 34. ff. de edit. edil. Cojac. ad dictam l. cum ejusdem, colum. 2. versic. & si certum sit cuiusque pretium, Cor-fet. in singularib. in verb. venditio 3. singul. ultimo, Tiraquell. de retrat. consanguinitat. §. 23. gloss. 1. n. 22. fol. 452. Mantie. de tacit. convent. lib. 2. tit. 3. num. 18.*

Et ex his constat, Peritos non satisfecisse suæ commissioni, dum in cumulo, & non in particulari dictam æstimationem fecerunt.

19 Quod attinet ad secundum caput, res videntur omni dubio carere: quia licet dubitatum fuerit, utrum tribus Peritis, quibus pretii rei venditæ declaratio commissa fuit, non concordantibus, venditio nulla reddatur, & pro nullitate concludat Gratian. cum pluribus per eum citatis, decis. *Mar-ch. 32. n. 12. 15. & seqq. & discept. forens. cap. 228. num. 14. & 15.* adeo ut hoc casu non possit recurri ad arbitrium boni viri, ut per eundem num. 12. quod tamen indecise relinquit Cyriac. controvers. 159.

20 Illa tamen conclusio tunc demum locum habere potest, quando pretium ipsum arbitrorum cognitioni remittitur; secus est in casu proposito, in quo Sanlegerij quæst. & res. civil. T. II. P. I.

pretium certum stabilitum est, juxta proportionem reddituum bonorum venditorum, commissa Peritis dumtaxat liquidatione quantitatæ fructuum prædictorum: quo casu datur recursus ad alios Peritos ab ipsis contrahentibus, vel à Iudice eligendos: DD. in *l. final. Cod. de contrahend. empt.* Menoch. consil. 93. n. 62. Mantie. de tacit. convent. lib. 2. tit. 1. n. 34. Addent. ad Barat. decis. 898. num. 20. Rot. decis. 162. num. 22. & seqq. part. 6. recentior. ubi bene declarat.

Quando autem Periti, seu Arbitratores electi non declarant, neque, ut decebat, liquidant quantitatem fructuum diversorum corporum venditorum, perinde est ac si nullam fecissent declarationem: quia paria sunt nihil facere, vel prout non decet facere: Barbosa axiomate 164. num. 14. & seqq.

Quod si hoc casu Iudex potest veram liquidationem obtinere ab aliis peritis per Partes eligendis, vel per seipsum deputandis, multò magis potest ab iisdem peritis declarari facere, quæ qualique sit fructuum quantitas, ex qua constituti inter partes pretii liquidatio emergat: cum generalis sit regula optimè in *Decisione* comprobata, cui nihil addi potest, & quod Iudici licitum est examinare Peritos ab ipsis Partibus electos, ut nominatim explicat Herculan. in tract. de probat. & negat. numero 229. in fine, ex doctrina Felini in cap. proposuisti 4. numero 6. vers. prima conclusio, de probat. Pacian. lib. 3. capite 47. num. 157. Gratian. discept. cap. 235. num. 72. Mascard. de probat. conclus. 1174. num. 15. & Quod adeo verum est, ut nonnulli DD. dixerint, relationem nullam esse, si Iudex Peritos non examinaverit, & de hoc examine constet ex actis: Aretin. consil. 142. num. 19. quem sequitur Tusch. lib. 2. conclus. 286. num. 38. Quamvis apud Nos contrarium observetur; quia Periti simpliciter suam relationem remittunt in actis: posset tamen Iudex illos, si vellet, interrogare ut superius probatum est.

Et quod Iudex possit Peritos examinare, ut illorum relationem corrigat, ostendit Gratian. discept. 263. n. 18. ubi loquitur de Peritis per Partes electis, ut patet *ibid. n. 16.* quia licet illorum persona fuerit approbata, non tamen illorum dicta, ut per eundem loco cit. n. 22.

Iudex enim non tenetur sequi relationes Peritorum, sed illas corrigere potest: Hieronym. de Monte de finib. regum. quæst. 102. & de illarum veritate etiam aliunde perquirere potest: Modern. Gargiar. decis. 51. num. 28. & 29. quia probatio per Peritos est fallax, & Iudex debet perquirere majorem veritatem, quantum fieri potest: Gratian. discept. 263. n. 23.

Idque non obstante quod promissum fuerit stare relationi Peritorum, cum quibuscunque clausulis amplissimis: Quia non potest per eas impediri recursus ad arbitrium boni viri in hac causa, in qua non de pretio, seu de substantia venditionis, sed de sola fructuum liquidatione tractatur, ut supra dictum est: quia excogitari non potest clausula generalis, quæ recursum illum impediatur: Gaill. lib. 1. observat. 150. num. 9. & 10. Riminald. jun. consil. 106. n. 7. & 8. Morquec. de divis. bonor. lib. 1. cap. 11. n. 17. & seqq.

Et juramentum de stando laudo intelligitur, dummodò illud æquum & justum fuerit: Daran. decis. 200. num. 20. & Et non obstat quod versetur in causa appellationis; quia non solum post conclusum in causa, & post didicita testificata potest

18 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

peti correctio relationis; sed etiam in causa appellationis, quamvis Iudex in prima instantia peritorum relationem approbaverit, illius correctio & emendatio peti potest: *Asin. in tract. de execut. §. 7. c. 207. fol. mibi 220.*

Et sic concludendum est, benè, sanctè, & juridicè fuisse iudicatum.

CAPUT CVIII.

In hoc capite continetur posterior Decisio Rotæ Romanæ, confirmatoria præcedentis, lata in causa *Sabinensi Senatus Montis Libretti*. Et continuatur materia æstimationis, & relationis per Peritos faciendæ per singula corpora, & non in cumulo, quando agitur de diversis speciebus, quanvis unico pretio venditis: & maximè dum versatur notorium interesse partium.

SVMMARIVM.

- 1 Quando plura corpora distincta æstimantur, Periti tenentur facere æstimationem respectu singulorum corporum.
- 2 Quando quid universale venditur, non uti quid juris, sed uti quid facti, & uti in pluribus distinctis corporibus consistens, debent æstimari tanquam singula.
- 3 Pactum manutentionis corporum venditorum cum dictione cuiuslibet, significat singula corpora fuisse considerata.
- 4 Venditio censetur facta de quolibet corpore in individuo, quando pactum contractus refertur ad singula corpora.
- 5 Quando venditio facta est unico pretio, bona censentur vendita tanquam unum corpus.
- 6 Aliud est agi de quantitate pretii non conventi, aliud vero de qualitate & quantitate fructuum, ad quorum proportionem pretium est relatum.
- 7 Quando singulis mensuris, vel singulis ponderibus pretium constituitur, censentur tot venditiones, quot sunt pondera, vel mensura.
- 8 Quando agitur de diversis speciebus venditis una cum Castro, specierum diversitas importat pretii diversitatem.
- 9 Separatio pretii non est necessaria ad inducendam pluralitatem venditionum, quando agitur de rebus diversæ naturæ.
- 10 Omnia verba contractus censentur apposta in instrumento de consensu, & voluntate partium.
- 11 Stipulatio dupli in evictione refertur ad pretium, non autem ad valorem rei soluta.
- 12 Vt cumque versatur interesse partis, Iudex potest cogere peritum ad declarandam suam relationem.
- 13 Quando partis requisitio præcessit relationem periti, res semper dicitur integra ad obtinendam illius declarationem.
- 14 Peritus non potest allegare oblivionem, quando præcessit protestatio partis.

DECISIO S. ROTÆ ROMANÆ Coram R. D. DU NOZET IN CAUSA

Sabin. Status Montis Libretti,

Luna 12. Ianuarii 1654.

AD HUC Dominis placuerunt fructu menta decisionis in hac causa coram me sub die 26. Junii 1652. edita, in qua fuit firmatum, Vanninum esse cogendum ad declarandum singula corpora æstimata, & particulares redditus uniuscuiusque corporis Status Montis Libretti, ab Excellentissimo D. Don Ferdinando, & aliis de Urbis vendit clar. mem. Domino Principi Don Thadæo Barberino Urbis Præfecto, cum huiusmodi declarationes exposcant juris communis dispositiones contrahentium, & interesse partis.

Juris siquidem dispositio, quia ubique proest hic, non æstimatur unica, sed plura res inter se distinctæ, distinctam pariter relationem per singula corpora Peritus tradere tenetur: *l. si perit. l. de jur. dot.* Cujus præcisa verba in decisione referuntur, adductis pluribus auctoritatibus eisdem legi dispositionem comprobantibus.

Nec subsistit, quod non agatur de pluribus, sed unus rei æstimatione, ex quo versatur in venditione Status, qui universitatem, & sic unicitatem designat. Quoniam Status controversus à contrahentibus venditus, & respectivè emptus fuit, ut ut quid juris, sed uti quid facti, & uti in pluribus distinctis corporibus consistens, ut indicatur in verba instrumenti: *Statum Montis Libretti, in infra scriptis Terris, seu Castro, ac in &c. Territoriis, Districibus, Domibus, Palatiis, &c. Jurisdictione civili, & criminali, & munitibus, & emolumentis, &c. Gabellis, Vectigalibus, Datis, &c. Hospitiis, Tabernis, &c. Viridariis, Cænis, Cannelis, Arboretis, Olivetis, &c. Piscinis, Symplicibus, Tenuris, Nemoribus, fructibus, &c. Collibus, Patis, Terris cultis, & incultis, &c.* Huiusmodi distincta corporum & qualitatis eorum descriptio, & designatio universitatem facti demonstrat, & assertam unicitatem excludit, & quodlibet corpus de per se separatim iudicandum, & considerandum esse indicat, ut docet consulendo firmat Sigismundus Loffred. *consil. 1. num. 17. & 18. allegando text. l. rerum mixtura, §. 2. & §. fin. ff. de usucap. in l. rem ac si is, ff. de rei vindic. & in §. si grex, Inst. de leg. Aldobrandin. consil. 207. num. 8. vers. simo, & §. ult.* Et hoc idem demonstrat pactum manutentionis, & tutionis cuiuslibet ex corporibus venditis, & æstimandis; dictio enim, *cuiuslibet*, est distinctiva, ac specificativa, tanquam tribuens unicuique actionem in solidum: *Barbosa dist. 74. n. 2.* & tanquam retinens divisam operatur, ut unumquodque corpus divisim, specialiter, & individuatim